

στά γκαρσόνια τῶν καφετειῶν, γραφτήκανε μόνο και μόνο για νά δικαιολογήσουν κ' ἐπιβάλλον τὸ «Ταξίδι» πᾶσι νά πεί, κατὰ τὴ λογικὴ τοῦ κ. Σ., πὼς ἂ δὲν ἴπτηχε Χριστὸς ἀλλὰ μόνον Ἀπόστολος Παῦλος θ' ἄ-

πλωνότανε πιά γλήγορα ὁ... Χριστιανισμὸς στὸν κόσμο, χωρὶς κλονισμοὺς, χωρὶς βιαιότητας και χωρὶς ἐξεγέρσεις». Τὸν παίρνεις ἢ δὲν τὸν παίρνεις, Καραγιώζη μου, μετὸ σοπᾶκι τὸ σὸρ Γρηγόριο;

ΛΕΩΝΙΔΑ ΑΝΤΡΕΓΙΕΒ

Ο Σ Α Β Β Α Σ

-8

ΣΑΒΒΑΣ.—(Δείχνει μετὸ περιφρονητικὴ κίνηση τὴ Λύπια.) Κι αὐτὸ ὀνομάζεται ἄνθρωπος! Κι αὐτὸ ἔδειξε τοτὸ τελειότερον ὄν! Γι' αὐτὸ ὑπερφηρανεύονταν! Μ-μ-μ... Τελειότητα μιὰ φορά!

ΛΥΠΙΑ.—Ναί, πρόσβαλε, κορόϊδευσ, πάντα μᾶς προσβάλλουν πρὶν μᾶς σκοτώσουν.

ΣΑΒΒΑΣ.—Ὁχι. Δὲν τῶχο στὸ νοῦ νά σὲ προσβάλλω πὼς μπορῶ νά σὲ προσβάλλω! Εἶσαι ἀπλοῦστατα μιὰ κουτὴ γυναίκα. Τέτοιες ἦσαν πολλές. Εἶναι πολλές και τώρα. Εἶσαι κουτὴ, τιποτένια, ἀκόμη και ἀφελής, ὅπως ὅλοι οἱ τιποτέμιοι. Και σὰ θελήσω νά σὲ σκοτώσω μὴν περφηρανεύσαι γι' αὐτὸ, μὴ νομίζεις πὼς ἔχεις ἔξαιρετικὴ ἀξία γιὰ τὴν δογὴ μου. Ὁχι. Ἀπλῶς μοναχὰ πὸν θὰ ξολαφρώσω λιγάκι. Ὅταν μοῦ τίχαινε νά σὲ ξύλω και ἀστογοῦσα, και ἀντὶ νά πετῶχο στὸ ξύλο χτυποῦσα τὴ γῆ, ἐκίωθα τὸν ἑαυτὸ μου ἐλαφρότερο παρὰ ἂν κανένας ἐκείνη τὴ στιγμή μοῦ κρατοῦσα τὸ χέρι. Τὸ ἠμωμένο χέρι πρέπει νά πέσει.

ΛΥΠΙΑ.—Και νά σκεφτῶ πὼς αὐτὸ τὸ θεριὸ εἶναι ὁ ἀδερφός μου!

ΣΑΒΒΑΣ.—Πὸν τὸν ἐνανοῦρίζεις και τὸν ἐφρόντιζεις. Ναί. Μὰ ἐμένα δὲ μοῦ φαίνεται παρᾶξενο πὼς εἶσαι ἀδερφὴ μου, και αὐτὸ τὸ σιγάχτρο ἀδερφός μου. ὀνομάζω τὸν ἑαυτὸ τοῖς ἀδερφοῦς μου και ἀδερφός μου, μὰ ὅποιος μάθει ποῖς εἶμαι ἐγὼ, πᾶσι και ἀγορά-Αἶ. Τισύχα; Περνοῦνε! (Ὁ Τισύχας κοινάει τὸ κεφάλι, κοιτάζει ἀσυναίσθητα, δὲν ἀπαντᾷ.) Ναί, δὲ μοῦ σαινεται καθόλου παρᾶξενο ὅταν ὅλοι οἱ τιποτέμιοι ἔχε ἀρκετὸ θάρρος. Τὸ κακὸ εἶναι πὼς οἱ ἀδερφός εἶ ἀρκετικὸ δέκα πέντε κατωμάωνε γιὰ τὸν ἀδερφὸ. Μάθε πὼς δοκιμάσενε και ἄλλοι νά με φραγμακώσουνε. Ἐκείνη πὸν μ' ἀφῆκε, δοκίμασε νά τὸ κάνει, μὰ δὲν μου και οἱ ἀδερφοί μου εἶναι ὅλοι ἀνεξαιρέτως φοβιτσιόιδες!

ΛΥΠΙΑ.—Ἐγὼ θὰ σὲ φραμιάκωνα.

ΣΑΒΒΑΣ.—Δὲν ἀμυριβάλλω. Εἶσαι λίγο ὑστερικὴ, κ' οἱ ὑστερικοὶ εἶναι λαὸς ἀποφασιστικὸς, ἂν δὲν τοὺς πιάσουν μόνον τὰ κλάματα πρῶτητερα.

ΛΥΠΙΑ.—Ἐγὼ ὑστερικὴ; Καλά, ὅς εἶναι κ' ἔτσι! Ἄς εἶναι κ' ἔτσι! μὰ σὺ τί εἶσαι, Σάββα;

ΣΑΒΒΑΣ.—Λίγο μ' ἐνδιαφέρει αὐτὸ.

ΛΥΠΙΑ.—Πηγαίνουν, Σάββα. Πηγαίνουν! Και θὰ θροῦνε, ἐκείνο πὸν τοὺς χρειάζεται... Κι αὐτὸ τὸ ἔκαμε ἡ ὑστερικὴ! Ἄκοὺς πόσοι εἶναι; Κι ἂν τὸ μάθαινανε μοναχά... Ἄν ἔβγαίνα τώρα στὸ παράθυρο και ἂν φώναζα: νά τος εἶναι ἐδῶ, ὁ ἄνθρωπος πὸν ἀποπειράθηκα κατὰ τοῦ Χριστοῦ σας... Θέλεις; θὰ βγῶ ἂ

μέσως! Τὸ θέλεις; (Κάνει μετὸ παραφορὰ ἕνα βῆμα πρὸς τὸ παράθυρο.) Θέλεις;

ΣΑΒΒΑΣ.—Ναί, εἶναι καλὸ μέσο γιὰ νά λευτερωθεῖ κανεὶς ἀπ' τὸ μαρτυρικὸ στεφάνι. Αἶ, και τί; δὲ φωνάζεις! Μὰ προσεχτικώτερα μὴ σκουνησεις τὸν Τισύχα!

ΛΥΠΙΑ.—Σὲ λυποῦμαι, (γυροζώντας) εἶσαι συντομμένος, και ἕναν πεσμένο χᾶμω δὲν τὸν χτυποῦν. Μὰ θυμῆσου! Μὰ θυμῆσου, Σάββα, πὼς αὐτοὶ πὸν περνοῦν εἶναι οἱ χιλιάδες θάνατοὶ σου.

ΣΑΒΒΑΣ.—(χαμογελώντας.) Τὰ βῆματα νάτου.

ΛΥΠΙΑ.—Θυμῆσου, πὼς ὁ κανένας τοῖς θὰ εἶταν εὐτυχής νά σὲ σκοτώσει, νά σὲ ζουλήξει οὐκ κανένα ἔοπετὸ. Ἄκοὺς πόσοι εἶναι; Κι ὁ κανένας τοῖς εἶναι ὁ θάνατός σου! Ἄν ἕνα ἀπλὸ ζωολέφτη τὸν πεθαίνουνε στὸ ξύλο, τότε τί πρέπει νά κάμουν ἐσένα; Γιατὶ σὺ ἀλλησες νά κλέψεις τὸ Θεὸ τοῖς!

ΣΑΒΒΑΣ.—Πολὺ σωστά, και αὐτὸς εἶναι μιὰ ἰδιοχτησία!

ΛΥΠΙΑ.—Και γελᾷς ἀκόμη; Ποῖς σοῦ ἔδωκε τὸ δικαίωμα; Ποῖς σοῦ ἔδωκε δύναμη πᾶνω στοὺς ἀνθρώπους, πὼς τομᾶς ν' ἀγγίξεις ἐκείνο πὸν γι' αὐτοὺς εἶναι δικαίωμα, ν' ἀγγίξεις τὴ ζωὴ τοῖς;

ΣΑΒΒΑΣ.—Ποῖς μοῦδωσε τὸ δικαίωμα; Ἐσεῖς μοῦ τὸ δώσατε. Ποῖς μοῦδωσε τὴ δύναμη; Ἐσεῖς μοῦ τὴ δώσατε. Και τὴν κρατῶ γερά, δοκίμασε νά μοῦ τὴν πάρεις! Ἐσεῖς μετὸν κακία σας, μετὸν τρέλα σας, μετὸν ποταπὴ ἀδυναμία σας. Δικαίωμα! Δύναμη! Μεταμορφώσατε τὴν γῆ σὲ ὑπόνομο, σὲ σφαιγεῖο, σὲ κατοικία δούλων, κατατράγγουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, και ὑμῆτερα ρωτοῦνε: Ποῖς τόλμησε νά τοὺς πιάσει ἀπ' τὸ λαμῶ; Ἐγὼ! Ἐννοεῖς; Ἐγὼ! (σημειώεται.)

ΛΥΠΙΑ.—Εἶσαι και σὺ ἄνθρωπος, ὅπως ὅλοι.

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἐκδικητής. Πῶσο μου βρῆσκονται ὅλα ἕσα σεῖς ἐπνίζατε. Ἄ-χά! Γελοῦσατε τὸν ἑαυτὸ σας και σκεπτότανε: κανεὶς δὲ θὰ τὸ μάθει, δὲν περιάζει, ὅλα θὰ περάσουν, λίγο, λίγο. Λέγατε ψέματα, ὀργιζάτε, κάμνατε καυώματα μπροστὰ στὸ ἱερό σας μετὸν ἀνίσχυρο Θεὸ, και σκεφτόσατε: δὲν περιάζει, δὲ φοβοῦμαστε κανένα, εἶμαστε μοναχοὶ ἐδῶ. Μὰ νά, ἦρθε ἕνας ἄνθρωπος και λέγει: λογαριασμοῦ! Τί κάματε, αἶ; Δόστε λογαριασμὸ ἐμπρός, και χωρὶς κατεργαριές, γιατί σᾶς ξέρω! Ἄπ' τὸν κανένα θ' ἀπατήσω! Τίποτε δὲ θὰ συχωρέσω! Οὔτε ἕνα δάκρυ θὰ σᾶς ἀφήσω!

ΛΥΠΙΑ.—Μὰ νὰ τὰ καταστρέψεις όλα...Σκέψου μοναχά!...

ΣΑΒΒΑΣ.—Τί νὰ κάνω λοιπόν μὲ σῶς, κατὰ τὴ γνώμη σου; Νὰ συμβουλευθῶ αὐτὰ τὰ κριάρια νὰ γυρίσουν στὴ στάνη τους, νὰ πιάσω τὸ καθένα ἀπ' τὰ κέρατα καὶ νὰ τὸ τραβήξω στὸ πλάι νὰ τοῦ βάλω φράσκο καὶ νὰ τοὺς κάνω διαλέξεις; Σὰ νὰν τοὺς διδάξανε λίγο! Σὰ νάχουν γι' αὐτοὺς κάποια σημασία τὰ λόγια, οἱ ιδέες. Οἱ ιδέες! Ἀγνή καὶ δυστυχισμένη ιδέα! Τὴ διαφθείρανε, τὴ μάθανε στὶς κατεργαριές, τὴν κἀνανε ἕνα πωλημένο πλάσμα, ποὺ δίνεται γιὰ μιὰ πεντάρα. Ὅχι, ἀδερφή, εἶναι μικρὴ ἡ ζωὴ καὶ δὲ σκέφτομαι νὰ τὴ χάσω σὲ συζητήσεις μὲ αὐτὰ τὰ τραγιά. Τοὺς πρέπει μὲ τὴ φωτιά! Νὰ θυμηθοῦνε γιὰ πολὺ καιρὸ, πότε ἦρθε στὴ γῆ ὁ Σάββας Τροπίνιν!

ΛΥΠΙΑ.—Μὰ τί θέλεις λοιπόν; Τί θέλεις;

ΣΑΒΒΑΣ.—Τί θέλω; Νὰ λευτερώσω τὴ γῆ. Νὰ λευτερώσω τὴν ιδέα! Νὰ λευτερώσω τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ ξεμηδενίσω όλα αὐτὰ τὰ κινούμενα δίποδα πλάσματα! Αὐτὸς ὁ τωρινὸς ἔξυπνος, εἶναι ἔτοιμος γιὰ τὴ λευτεριά, ἀλλὰ τὸ παρελθὸν εἶναι μὲς στὴν ψυχὴ του, σὰν ψώρα, περιορίζει τὴ ζωὴ του μέσα σ' ἕνα σιδερένιο κύκλο τετελεσμένων γεγονότων. Τὰ γεγονότα θέλω νὰ ξεμηδενίσω, τὰ γεγονότα! Νὰ σπᾶσω τὴ φυλακὴ, ποὺ εἶναι κρυμμένες οἱ ιδέες, καὶ νὰ τοὺς δώσω φτερά, νὰ τοὺς ἀνοίξω νὰς μεγάλη πρωτοφανερῶτὴ εὐρυχωρία. Μὲς σὲ φωτιές καὶ ἀστραπὲς θέλω νὰ περάσω τὰ ὄρια τοῦ κόσμου!

ΛΥΠΙΑ.—(Σκεπάζει μὲ τὰ χέρια τὰ μάτια της.) Φοβοῦμαι! Φοβοῦμαι! Βλέπω όλα μέσα στὶς φωτιές...

ΣΑΒΒΑΣ.—Νομίζεις πὼς δὲν ξέρω, ὅτι καθέννας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς μοροὺς θάνατο εὐχαριστημένος νὰ μὲ σκοτώσει; Μ' αὐτὸ δὲ θὰ γίνει, ὄχι. Ἐφτασε ὁ καιρὸς γιὰ νάρθη, καὶ ἦρθα, καὶ νὰ εἶμαι μεταξὺ σας. Ἐτοιμασεῖτε! Ἦρθε ὁ καιρὸς! Τιποτένια! Νομίζεις πὼς κλέβοντάς μου μιὰ μικρὴ πιθανότητα, μοῦ τ' ἀρπάξες όλα; Ὅχι, εἶμαι πάντα πλούσιος.

ΛΥΠΙΑ.—(Μὲ κλειστὰ μάτια.) Θὰ σὲ σκοτώσουν. Δὲν εἶναι δυνατό νὰ μὴ σὲ σκοτώσουν! Θὰ σὲ σκοτώσουν.

ΣΑΒΒΑΣ.—Αἱ, ἄς μὲ σκοτώσουν. Μὰ νὰ φοβηθεῖς τ' ἄνθη ποὺ θὰ ξεφτυρώσουν ἀπάνω στὸ μῆμα μου, θάνατο πρωτοφανή αὐτὰ τὰ ἄνθη τῆς τελευταίας ἐκδίηξης! Εἶμαι μοναχά ἕνας ἀπεσταλμένος, μ' αὐτὸς ποὺ μ' ἔστειλε...αὐτὸς ποὺ μ' ἔστειλε, εἶναι ἀθάνατος. Καὶ σὰ δὲ θάμῃ ἐγώ, θάνατο ἄλλος, καὶ τότε ὁ κόσμος σας θὰ τᾶξει πολὺ ἄσκημα. Εἶναι μετρημένες οἱ ἡμέρες κ' οἱ ὥρες του.

(Παύση.)

ΛΥΠΙΑ.—Εἶσαι ἀπαίσιος ἄνθρωπος. Νόμιζα πὼς θὰ σὲ καταβάλει ἡ ἀποτυχία, μὰ ἐσύ... ἐσύ εἶσαι σὰν τὸ σατανά, πέφτοντας γίνεσαι ἀκόμη πῶς μαῦρος.

ΣΑΒΒΑΣ.—Ναί. Μόνο τὰ σπουργίτια, Λύπια, ἀπ' τὴ γῆ ἀμέσως ἀνεβαίνουν στὰ ψηλά, μὰ τὰ μεγάλα πουλιά πρέπει πρώτα νὰ πέσουν, γιὰ νὰ μπορέσουν ν' ἀνοίξουν καλὰ τὰ φτερά τους.

ΛΥΠΙΑ.—Μὰ δὲ λυπάσαι τὰ παιδιὰ; Πόσα πρέπει νὰ χαθοῦν, πόσα!...

ΣΑΒΒΑΣ.—Ποιά παιδιὰ; Ἄχ, ναί, ὁ Μίκας... (καλοκάγαθα). Εἶναι καλὸ παιδί ὁ Μίκας, αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Σὰ μεγαλώσει δὲ θὰ σῶς ἀφήσει ἡσυχούς... Τὰ παιδιὰ, ναί! Γι' αὐτὸ ἀρχίσατε νὰ τὰ φοβάσαι...

στε! Δὲν πειράζει. Τ' ἀγαπᾶ τὰ παιδιὰ, αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια. (Περὴφρανα.) Κι αὐτὰ μ' ἀγαποῦνε, ἐνῶ ἐσὺ δὲ σῶς πολυχωρεύουν.

ΛΥΠΙΑ.—Ἐμεῖς δὲν παίζομε μαζί του βόλους.

ΣΑΒΒΑΣ.—Τί κουτὴ πούσαι, ἀδερφή! Μ' ἀφοῦ μ' ἀρέσει νὰ παίζω;

ΛΥΠΙΑ.—Καὶ δὲν παίζεις;

ΣΑΒΒΑΣ.—Καὶ θὰ παίζω.

ΛΥΠΙΑ.—Ὅταν ἀρχίσεις νὰ μιλάς εἶσαι, πάλι μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι μοναχά...ὄνειρο...ὄ, τι λέγαμε... ὄ, τι γίνηκε. εἶναι δυνατό νὰναὶ κληθεῖς; καὶ νελεῖς νὰ με σκοτώσεις;

ΣΑΒΒΑΣ.—Σὰν παρουσιαστὴ ἀνάγκη. ἴσως καὶ νὰ μὴν παρουσιαστὴ.

ΛΥΠΙΑ.—Ἀστενεύουσαι!

ΣΑΒΒΑΣ.—Ὅλο μοῦ τσαμπουνάτε πὼς ἀστενεύουσαι. Πόσο ξεσηνηθίσατε τὴ σοβαρότητα.

ΛΥΠΙΑ.—Ὅχι, δὲν εἶναι ὄνειρο. Ἐρχονται!

ΣΑΒΒΑΣ.—Ναί, ἐρχονται.

(Ἀφρονγκάζονται.)

ΛΥΠΙΑ.—Καὶ φαίνεται σὰ νὰ πιστεύεις. Σε τί πιστεύεις, Σάββα;

ΣΑΒΒΑΣ.—Πιστεῖω στὴ μοῖρα μου.

(Ἡ καμπάνα τοῦ μοναστηρίου χτυπάει τὶς ὥρες.)

ΣΑΒΒΑΣ.—Μεσάνυχτα.

ΛΥΠΙΑ.—(Μετρώντας). Ἐφτά... Ὅχτώ... Καὶ νὰ σκεφτῶ, πὼς αὐτὴ τὴν ὥρα θὰ ἐγίνονταν πᾶ... μόνο μὲ τὴ σκέψη...

(Ἐπὶ σκόπη ἐκρηξη.)

ΛΥΠΙΑ.—Τί εἶν' αὐτό;

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἄ-χὰ. νὰ το!

(Τρέχουν κ' οἱ δύο στὸ παράθυρο, ξυπνώντας τὸν Τιοῦχα, ποὺ μισοκοιμισμένος κουνάει τὸ κεφάλι. Στὸ δρόμο τὰ βήματα γιὰ μιὰ στιγμή παύουν, ὕστερα ἀκούγονται πὼς ἀρχίζουν νὰ τρέχουν. Ἀκούγονται τρομαγμένες φωνές, κλάματα, κοιμένα λόγια: —Τί εἶν' αὐτό; —Θεέ μου! —Φωτιά! —Ὅχι, καὶ γρημίστηκε. —Νὰ φύγομε!—καὶ συχνὰ ἐπαναλαμβάνεται ἡ λέξη: τὸ μοναστήρι.)

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Τρέχουνε; Ποῦ τρέχουνε; Αἱ! Γιατί δὲν εἶναι κανένας ἐδῶ;

ΠΟΛΙΑ.—(Περνᾷ μισοτυμμένη.) Θεέ μου, Παναγιά μου! Μὴν καίγεται τὸ μοναστήρι; Χριστέ καὶ Παναγιά μου! Ἄ, ἐδῶ εἶσαι μεθύστακα, κορβίδο...

ΤΙΟΥΧΑΣ.—ὦ! Τρέχουνε... Οἱ μούρες, αἱ;

(Διαπερνάει μουγγᾷ τὸν ἀέρα ὁ πρῶτος χτύπος τῆς καμπάνας τοῦ κιντύνου. Ὑστερα τὰ καμπανίσματα γίνονται συχνότερα, βιασμένα, ἀνήσυχτα, ἀνίστα, χάνονται μὲς στὴ βοῇ τοῦ δρόμου καὶ σὰ νὰ μπαίνουν ἀπ' τὰ παράθυρα.)

ΠΟΛΙΑ.—(Κλαίοντας.) Θεέ μου, τί θὰ γίνομε τώρα; (Φεύγει τρέχοντας).

(Οἱ φωνές στὸ δρόμο γίνονται δυνατώτερες. Κάποιος φωνάζει μὲ τὸν ἴδιο τόνο, ἄ-ἄ-ἄ, ἡ φωνὴ του χάνεται μὲς στὴ γενικὴ βοῇ τοῦ πλήθους καὶ τῆς καμπάνας.)

ΛΥΠΙΑ.—(Ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ παράθυρο, πολὺ ὄχρη, ταραγμένη.) Μὰ τ' εἶν' αὐτό; Δὲν εἶνε δυνατό. Δὲν εἶναι δυνατό! Τιοῦχα, Τιοῦχα, ξύπνησε! Τιοῦχα, ἀδελφοῦλη μου, τί εἶν' αὐτὸ αἱ; Τιοῦχα!

(Ἀκαλουθεῖ)